

 Daša Arhar
 dasa.arhar@gmail.com
 Nives Kemperle
 nives.kemperle@gmail.com
 Danaja Koren
 danaja.koren@gmail.com
 Gašper Kos
 gapi7kos@gmail.com
 Klara Kos
 klara.kos@gmail.com
 Nina Rupnik
 rupnik.ni@gmail.com
 Leon Firšt
 telefonska.govorilnica@gmail.com
 Iztok Kocen
 iztok.kocen@gmail.com

Projekt Glasbene urice za najmlajše: pet avtorskih pesmic za otroke – analiza

Uvod

Od februarja do julija je v sodelovanju Akademije za glasbo in podjetja Arsem d.o.o. potekal projekt z naslovom Glasbene urice za najmlajše,¹ ki ga je financiral Javni sklad za razvoj kadrov in štipendiranje. Pri projektu smo sodelovali študenti Akademije za glasbo v Ljubljani (Daša Arhar, Nives Kemperle, Danaja Koren, Nina Rupnik, Leon Firšt in Iztok Kocen) ter študenta Pedagoške fakultete (Klara Kos in Gašper Kos). Pedagoško mentorstvo sta prevzeli doc. dr. Katarina Zadnik in izr. prof. Barbara Sicherl - Kafol.

Glasbene urice so bile namenjene igrivemu spodbujanju glasbenega razvoja otrok, starih od 6 mesecev do 3 let. Pri uricah so se prepletale različne glasbene dejavnosti, v katere smo vključili tudi starše otrok, vanje pa smo želeli vplesti tudi učenje novih pesmi. Ker smo študenti po pregledu pesemske literature ugotovili, da primanjkuje takšne, ki bi ustrezala omenjeni starosti otrok, smo ustvarili nove pesmi. Klara Kos in

Gašper Kos sta pripravila besedila, za katera smo Daša Arhar, Nives Kemperle, Danaja Koren in Nina Rupnik oblikovale ustrezne melodije, Leon Firšti in Iztok Kocen pa sta jih obogatila še s klavirskimi spremljavami.

V času projekta je tako nastalo pet avtorskih pesmic (Miška, Žabica, Kocke, Telo, Miška se je skrila), pri ustvarjanju katerih smo bili pozorni na to, da bi ustrezale ciljni skupini. Melodični obsegi so ozki, melodije, niso preveč razgibane, najpogosteje uporabljena intervala pa sta sekunda in klicna mala terca. Klavirska spremljava ustvarja prikupen zvočni karakter, ki je skladen z glasbeno in besedno vsebino pesmi ter v otroku spodbuja globlje čustveno doživljanje. Kljub temu da so klavirske spremljave preproste in podpirajo glavno melodijo, imajo umetniško vrednost in ustvarjajo bogato zvočno podobo.

Otroci so jih lepo sprejeli, z veseljem pripevali in nekateri celo peli. Z željo, da bi postale dostopne in da bi jih prepevali tudi drugi otroci ter da razširimo nabor pesemske literature za najmlajše, smo se odločili, da objavimo vseh pet pesmic.

¹ »Projekt delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Izvaja se v okviru neposredne potrditve operacije – programa »Po kreativni poti do praktičnega znanja« Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013 1. razvojne prioritete: Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti ter prednostne usmeritve 1.3 Štipendijske sheme.«

Score

Miška

Gašper Kos in Klara Kos

Nives Kemperle

Klavirska spremljava: Leon Firšt

Voice

Piano

5

Jaz sem mi - ška Tra - la - la, po - jem, ple - šem sem in tja.

Pno.

9

Poj - te, ple - ši - te z me - noj, va - blje - ni v do - mek moj.

Pno.

Nastala je z namenom pozdravne pesmi, ki se je pela na začetku in koncu vsake glasbene urice. Besedilo pesmi predstavi Miško Tralala, ki je upodobljena z lutko miško. Otroke povabi, da z njo zapojejo in zpletejo v njenem domu, ki predstavlja glasbeni svet. Zaradi primerne obsega za to starostno skupino je harmonska zgradba postavljena v D-dur. Obseg melodije se giba od d¹ do h¹. Ker je najmlajšim binar (dvočetrtinski taktovski način) bližji kot ternar (tričetrtinski taktovski način), je pesem metrično napisana v dvočetrtinskem taktovskem

načinu. Pesem je sestavljena iz štirih dvotaktij, ki se sekvenčno ponavljajo. Melodije s sekvenčnim ponavljanjem navzdol so za otroke v zgodnjem obdobju zahtevne, ker še nimajo razvitega tonalnega občutenja. Tovrstne pesmi po navadi poje odrasel. V melodiji je največkrat uporabljen terčni pramotiv (klicna mala terca). Ritem melodije je skladen z ritmom besedila. Klavirska spremljava se začne s štiritaktnim uvodom, v nadaljevanju pa podpira pevsko linijo. Živahen karakter skladbe je izražen v artikulaciji klavirske spremljave.

Ker je otrokom živalski svet blizu, je nastala pesem z naslovom *Žabica*. Besedilo pesmi govori o življenju žabice. Postavljena je v C-dur, v dvočetrtinski taktovski način, njen obseg pa meri od c¹ do a¹. 14-taktna skladba vsebuje sekvence, sprememba tempa in melodije pa na določenih mestih podpira besedno vsebino. Karakter žabe nakazuje že razgiban in poskočen štiritaktni uvod klavirske spremljave, ki v nadaljevanju podvaja melodično linijo, ki je sestavljena pretežno postopno (lestvič-

no), vsebuje pa tudi nekaj kvartnih skokov. Ritmična struktura se tekom poteka pesmi preusmeri iz padajoče v rastočo ritmično usmerjenost. Sprememba je za to starostno skupino zahtevna, zato se na mestu pavz vključi igra guira, ki vzbudi otrokovo pozornost in prispeva k točnemu pevskemu vstopu. Orffov ritmični inštrument guiro popestri klavirsko spremljavo in vokal, hkrati pa zvočno predstavlja regljanje žabice.

Score

Žabica

Gašper Kos in Klara Kos

Daša Arhar

Klavirska spremljava: Leon Firšt

Vocals

Piano

ža-bi-ca se je zbu-di-la,

Vox.

Pno.

7

svo-je kra-ke pre-te-gni-la. Ra-da ska-če, se ig-ra, saj to vsa-ka ža-ba zna.

Vox.

Pno.

13

Guiro!

počasneje

Po-le-ti po-ska-ku-je, po-zi-mi pa mi-ru-je.

Score

Kocke

Nina Rupnik

Klara Kos

klavirska spremljava: Leon Firšt

Voice

Piano

7

Da-nes-zi-dam stolp iz kock. Pr-va je ru-me-na, dru-ga je r-de-ča, tre-tja je ze-le-na.

Pno.

15

Joj, saj stolp se zdaj po-dre. Pr-va je ru-me-na, dru-ga je r-de-ča,

Pno.

22

tre-tja je ze-le-na. En, dva, tri. Glej, stolp sto-ji.

Pno.

Otroci se radi igrajo z igračkami, zato je nastala pesem z naslovom *Kocke*. Otroci lahko ob petju, skladno z besedilom, postavljajo stolp iz kock. To od njih zahteva pozorno poslušanje in spremljanje besedila, ki pripoveduje, da stolp raste, se podre in na koncu stoji. Poleg glasbenega udejstvovanja se lahko otroci iz besedila naučijo poimenovati različne barve. Pesem je napisana v D-duru, taktovski način pa je dvočetrtinski. Ritmična struktura je enostavna in skladna z besednim/zlogovnim ritmom. Besedni poudarki so skladni z metričnimi. Sestavljena je iz dobe in prve podelitve, četrtnina s piko pa vnese presenečenje (*joj*), ko se stolp iz kock podre. Pesem je glede na besedilo razdeljena

na dva dela, pri čemer melodična linija sledi pomenu besedila: prvi del je 11-takten in drugi 10-takten. Obseg je pri tej skladbi nekoliko večji (ta se giblje od d^1 do d^2), kar je utemeljeno z dejstvom, da so v projektu pretežno prepevali starši, medtem ko so otroci pripevali in postavljali stolp. Cilj ustvarjene pesmi je bil tudi v postopnem širjenju otroškega pevskega ambitusa. Melodična linija se sekvenčno giba v smeri navzgor skladno z besedilom in otrokovim postavljanjem kock, ko se stolp podre, tudi melodično gibanje spremeni smer gibanja v smeri navzdol. 6-taktni uvod prevzame klavirska spremljava, ki v nadaljevanju melodični liniji daje melodično in harmonsko oporo.

Gre za kitično pesem, sestavljeno iz treh kitic, ki govori o delih telesa. Ker otroci te starostne skupine večinoma pripevajo, jim je bolj zanimivo gibanje ob pesmi in nakazovanje besedila z deli telesa. V ta namen smo ustvarili pesmico *Telo*, v kateri otroci gibno nakazujejo besedilo pesmi z glavo, rokami in nogami. V 1. kitici spoznajo glavo, s katero kimajo, poslušajo, gledajo pojejo in mislijo. 2. kitica govori o rokah, ki rade ob-

jemajo, ploskajo, rišejo in nosek obrišejo. V zadnji kitici si z nogami podajo žoge, brcajo skačejo in tekajo. 8-taktna pesem je napisana v D-duru, dvočetrtinskem taktovskem načinu, sestavljena pretežno iz malih terc in lestvičnega postopa navzdol. Ambitus se giblje v okviru sekste od d¹ do h¹. Klavirska spremljava melodični liniji daje harmonsko in melodično oporo, v uvodnih štirih taktih pa povzame najznačilnejši del melodije.

Score

Telo

Danaja Koren
Klavirska spremljava: Leon Firšt

Klara Kos

Voice

Piano

5

Mo - ja, mo - ja gla - va, Ra - da pri - ki - ma - va, po -
Mo - je, mo - je ro - ke, ob - je - ma - jo o - tro - ke.
Mo - je, mo - je no - ge, po - da - ja - jo si zo - ge.

5

9

slu - ša, gle - da, po - je, mi - sli si pa svo - je
Plos - ka - jo in ri - še - jo, no - sek mi o - bri - še - jo
Br - ca - jo in ska - če - jo, na - o - ko - li te - ka - jo

Pno.

Pno.

Miška se je skrila

Nives Kemperle

Daša Arhar

Mi - ška, mi - ška se je skri - la, kam svoj no - sek je mo - li - la?
5
Če jo naj - deš ji za - poj, le - po pe - smi - co z me - noj.

Da bi otroke aktivno vključili v proces ustvarjanja, smo študenti ustvarili pesem, ki temelji na toničnem kvintakordu. Tako se lahko otroci vključijo v spremljavo na melodične Orffove inštrumente s toni toničnega kvintakorda. Otroci spremljavo igrajo ritmično prosto, saj so njihovi drobni koordinatni gibi v intenzivnem razvoju. Besedilo je nastalo za zadnjo glasbeno urico z namenom, da bi otroci priklicali Miško Tralala. Pesem govori o miški, ki se je skrila in si zaželela otroškega petja. Taktoovski način je dvočetrtinski, tonaliteta pa C-dur, saj so se morali ustvarjalci prilagoditi uglašeni Orffovim melodičnim glasbilom. Pesem je sestavljena iz dveh 4-taktnih delov, ki sta si melodično zelo podobna. Kvintni obseg sega od c^1 do g^1 , melodija pa je zgrajena iz postopnega (lestvičnega) in terčnega gibanja.

Ustvarjene pesmi z besedno vsebino odsevajo otrokov svet igrač, lutk, živali in prvega srečevanja s poznavanjem delov telesa. Pesmi so enostavne po svoji ritmični in melodični strukturi in tako primerne za starostno obdobje od 1. do 3. leta. Njihovo enostavnost popestrijo in obogatijo prikupne in zvočno zanimive klavirske spremljave, ki v otroku vzbujajo radovednost in globlje doživljanje na harmonskem področju. Otroci so pripevali k petju odrasle osebe, nekateri pa so začeli samostojno peti. Ob vidnih rezultatih v glasbenem razvoju otrok pa so nas vselej razveselile njihove želje, da bi novonastale pesmi ponovili.

Naj se ustvarjeni *biseri* svetijo tudi v prihodnosti z željo, da po njih posežejo vzgojitelji, učitelji ali starši otrok in da ti obogatijo glasbeno zakladnico pesemske literature za najmlajše.